

Asia: VN/15371/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Yleisiä huomioita ehdotuksesta

WWF katsoo, että ehdotuksessa RED III -direktiivin uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyihin liittyvät säännökset on esitetty pääosin asianmukaisesti kansallisesti täytäntöönpantaviksi. WWF:n näkemyksen mukaan direktiivin säännösten kunnollisella kansallisella toimeenpanolla voidaan edistää uusiutuvan energian hankkeiden nopeampaa käyttöönottoa.

Nyt täytäntöönpantaviksi ehdotettujen direktiivin säännösten tavoitteena on nopeuttaa uusiutuvan energian hankkeiden käyttöönottoa. WWF haluaa kuitenkin korostaa, että pelkkä lupamenettelyiden keventäminen ja sujuvoittaminen eivät yksinään riitä takaamaan uusiutuvan energian hankkeiden nopeampaa toteutumista. Uusiutuvan energian hankkeiden käyttöönoton nopeuttaminen edellyttää riittäviä viranomaisresursseja, jotta hankkeiden vaikutusten arvioinnit, lupaharkinnat sekä uusiutuvan energian kehittämiseen soveltuvien alueiden nimeämispäätökset voidaan tehdä perusteellisesti. Muutoin on olemassa riski, että viranomaispäätökset kumoutuvat muutoksenhaussa puutteellisten selvitysten tai arviointien vuoksi.

2. Tarkempia huomioita uusiutuvan energian lupamenettelylakia koskevista ehdotuksista

2.1 Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön (2 §)

WWF suhtautuu myönteisesti ehdotukseen muuttaa 2 §:n 1 momenttia siten, että lain mukaiset lupamenettelyjen määräaikasäännökset koskisivat jatkossa uusiutuvan energian tuotantolaitoksia eivätkä rajoittuisi pelkästään uusiutuvan energian voimalaitoksiin.

2.2 Määritelmät (3 §)

WWF pitää tärkeänä, että 3 §:n 5 kohdan mukaista uusiutuvan energian määritelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että uusiutuvan energian tuotantolaitoksiksi eivät enää lukeutuisi laitokset, joiden tuottama energia on vain osittain uusiutuvaa, vaan laitosten tuottaman energian tulisi olla jatkossa olla peräisin kokonaan uusiutuvista energialähteistä. WWF katsoo, että muutos on tarpeellinen, jotta kansallinen uusiutuvan energian määritelmä vastaisi RED III -direktiivin mukaista uusiutuvan energian määritelmää, jonka mukaan uusiutuvalla energialla tarkoitetaan muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa.

2.3 Määräajan pidentäminen ja määräajan laskemisen keskeyttäminen (13 §)

WWF kannattaa, että yhteyspisteviranomaiselle annetaan esityksen mukaisesti 13 §:n 3 momentissa RED III -direktiivin mahdollistamat toimivaltuudet pidentää uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen ja muiden hallinnollisten menettelyjen määräaikoja direktiivin sallimien enimmäisaikojen puitteissa, kun se on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltua. WWF katsoo, että säännös on tärkeä, jotta esimerkiksi monimutkaisten hankkeidenkin kohdalla jo ensimmäistä lupapäätöstä annettaessa tarvittavat selvitykset ja arvioinnit voidaan toteuttaa asianmukaisesti, kun niiden tekemiseen on mahdollista varata riittävästi aikaa.

2.4 Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeäminen (14 a §)

WWF pitää tärkeänä, että metsämaata ei raivata aurinkopaneeleiden tieltä. Esitysluonnoksen 14 a §:ssä ehdotetaan, että "1) alueita, jotka koostuvat merkittävässä määrin tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista" olisi jätettävä nimettävien alueiden ulkopuolelle. Ehdotus on oikeansuuntainen, muttei riittävän tehokkaasti ehkäise metsäkatoa. WWF ehdottaa siksi kohdan 1 uudelleen muotoilua seuraavasti:

1) alueet, jotka koostuvat tuottavasta metsämaasta tai ruoantuotannossa olevista pelloista

Lisäksi WWF haluaa kiinnittää huomiota siihen, ettei 14 a §:n säännöskohtaisista perusteluista tai muualta esitysluonnoksesta ilmene, miten RED III -direktiivin 15 artiklan 3 kohta, jonka mukaan

uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeämispäätöksiä on tarvittaessa tarkasteltava uudelleen määräajoin, on otettu kansallisesti huomioon.

WWF:n mielestä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisen ollessa täysin uusi instrumentti, kaikkiin uusiin nimeämispäätöksiin olisi syytä sisällyttää määräaikaistarkastus RED III -direktiivin mahdollistamalla tavalla. Tämä edellyttäisi uusien kansallisten täytäntöönpanosäännösten antamista.

WWF katsoo, että tällaiset säännökset olisivat tarpeen, koska määräaikaistarkastusten avulla voitaisiin muun muassa varmistaa, että alueella vahvistetut haitallisten ympäristövaikutusten välttämistä ja vähentämistä koskevat säännöt ovat tosiasiallisesti riittäviä ja että uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueita ei ole nimetty tarpeettoman paljon, vaan että alueiden nimeäminen on toteutettu oikeassa suhteessa direktiivin uusiutuvan energian määrän lisäämistä koskeviin tavoitteisiin nähden.

2.5 Ennakoimattomien haittavaikutusten selvittäminen (14 d §)

WWF pitää oikeusturvan kannalta tärkeänä, että ehdotuksen 14 d §:n 3 momentin mukaan seulonnan lopputuloksesta annetaan aina hallintopäätös.

2.6 Ennakoimattomien haittavaikutusten arviointi (14 e §)

Esitysluonnoksen mukaan uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueilla toteutettavat hankkeet vapautetaan YVA-menettelystä ja Natura-arvioinnista, edellyttäen että hankkeet noudattavat alueen nimeämispäätöksessä asetettuja ehtoja (14 c §). Viranomaisen tulisi kuitenkin esityksen mukaan seuloa tällaiset hankkeet erittäin todennäköisesti merkittävien haittavaikutusten tunnistamiseksi, joita ei voitu ennakoida alueen nimeämispäätöksen yhteydessä tehdyssä SOVA-lain mukaisessa ympäristöarvioinnissa (14 d §).

Ehdotetun 14 e §:n mukaan, jos hankkeissa havaitaan 14 d §:n mukaisia erittäin todennäköisiä merkittäviä ennakoimattomia haittavaikutuksia, joita ei voida lieventää, hankkeilta edellytettäisiin YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin suorittamista. Säännösehdotuksen mukaan nämä arvioinnit tulisi kuitenkin kohdentaa YVA-laissa ja luonnonsuojelulaissa säädetyistä poiketen ainoastaan havaittuihin erittäin todennäköisiin merkittäviin ennakoimattomiin haittavaikutuksiin.

WWF:n näkemyksen mukaan RED III -direktiivistä ei käy selvästi ilmi, että kyseisissä tilanteissa YVA-menettely ja Natura-arviointi tulisi suorittaa 14 e §:ssä esitetyn tavoin rajattuina. Direktiivin 16 a

artiklan 3 kohdassa todetaan, että tällaisista uusiutuvan energian hankkeista on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi ja tarvittaessa Natura-arviointi. Tämän perusteella WWF katsoo, että esitettyä 14 e §:ää tulisi muuttaa siten, että pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä YVA-menettely ja tarvittaessa Natura-arviointi suoritettaisiin täysimääräisinä YVA-laissa ja luonnonsuojelulaissa säädetyin tavoin.

WWF:n mukaan kyseinen sääntelyratkaisu kannustaisi viranomaisia varmistamaan, että uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiksi nimetään tosiasiallisesti vain sellaisia alueita, joilla uusiutuvan energian käyttöönotolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Lisäksi sääntelyratkaisu motivoisi sekä viranomaisia että toiminnanharjoittajia kiinnittämään huomiota asianmukaisiin lieventämistoimenpiteisiin. Tällöin nimeämispäätöksestä ja sen sisältämistä haitallisten ympäristövaikutusten lieventämistoimenpiteistä tehtävän SOVA-lain mukaisen ympäristöarvioinnin kattava ja huolellinen toteuttaminen korostuisi.

WWF katsoo, että erityisesti nimeämispäätösten huolellinen valmistelu merkitsisi sitä, että 14 e §:n mukainen vaatimus täysimääräisen YVA-menettelyn ja Natura-arvioinnin toteuttamisesta tulisi harvoin sovellettavaksi. WWF:n mukaan nimeämispäätösten asianmukaiseen valmisteluun on muutenkin syytä kiinnittää erityistä huomiota, koska alueiden nimeäminen on keskeisessä roolissa sen varmistamisessa, että ehdotettu uusi sääntely voi käytännössä tukea kestävää uusiutuvan energian hankkeiden sujuvaa käyttöönottoa.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen Rahasto, sr puolesta

Elina Erkkilä, Suojelujohtaja

Bernt Nordman, ilmasto-ohjelman johtaja

Nordman Bernt
WWF Suomi